

Verslag

SLOT: PANELGESPREK

Lees het openingsstatement van Frans Soeterbroek [hier](#).

Panelleden:

- [Jan Willem Bruins - directeur BPSW](#), Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk
- [Machteld Linssen - programmamanager-Faro](#)
- Paul van Trigt - [historicus Universiteit Leiden](#)

Frans Soeterbroek pleit voor een wisseling van doelgroepdenken naar eigenaarschap. Dat wil zeggen van een perspectiefwisseling van: hoe bereiken we bepaalde doelgroepen naar hoe kunnen mensen zich erfgoed ook daadwerkelijk toe-eigenen.

Dit zijn zijn aanbevelingen voor de samenwerking tussen de erfgoedwereld en het sociale domein:

- Werk vooral lokaal en ga samen letterlijk de straat op, op zoek naar kansen om het sociale domein en de erfgoedwereld te verbinden via de logica van de bewoners. Concepten als straatwaarden, museum zonder muren, de burger als curator van de eigen leefomgeving en de huiskamer als museum kunnen helpen om radicaal anders te kijken naar erfgoed in de dagelijkse leefomgeving. In die buurten kom je ook de logische partners in dit proces tegen: buurtmusea, grotere musea, archiefinstellingen, buurthuizen, maatschappelijk ondernemers, kunstenaars, volkskeukens, kringloopwinkels etcetera. Verhalenhuis Belvedere, Stedelijk museum Schiedam en het burgerinitiatief spoorpark Tilburg zijn mooie voorbeelden van hoe dat kan werken.
- Lift daarbij mee met de behoefte in andere domeinen om de buurt te herontdekken. Stadsontwikkeling werkt met buurtateliers en placemaking, justitie experimenteert met buurtrechtbanken en de gezondheidszorg probeert onder de noemer 'positieve gezondheid' de verbinding te zoeken met de leefwereld van mensen. Samen kunnen we de pil op recept vervangen door cultuur en welzijn op recept, een concept dat in Vlaanderen als wat verder doordacht is.
- Probeer eens wat nieuwe dingen in het klein uit en bouw daar dan weer op voort. Geen programmatische aanpak dus maar een meer organische. Ik heb van het verhalenhuis Belvedere het principe geleerd: alles wat we doen leidt weer tot iets nieuws. Dus laat vooral 1000 bloemen bloeien.
- Onder de zoektocht in al die domeinen naar betere aansluiting op de leefwereld zit ook de grote zorg over de afstand tussen overheid en burger, de versplintering van de samenleving en de polarisatie in het maatschappelijk debat. Materieel en immaterieel erfgoed daarin kan fungeren als zachte bemiddelaar. Weliswaar is erfgoed zelf onderdeel geworden van die spanningen maar de dialoog over ons aller en ieders specifieke erfgoed kan verbindend werken.
- Het sociale domein kent een geschiedenis. Een lange geschiedenis zelf. Vanuit dat perspectief hoeft het de erfgoedwereld niet te ontdekken maar is zelf erfgoed.
- Ontferm u samen met buurtbewoners over monumentaal erfgoed als plekken waar de trots van de buurt kan worden gevierd en nieuwe erfgoedverhalen kunnen worden gemaakt. Burgerinitiatieven kunnen er samen bouwen aan een brede maatschappelijke businesscase en het blijken ook fantastische plekken om jongeren met dat spreekwoordelijke rugzakje en ander specifieke doelgroepen in het sociale domein een thuis te geven. Hou die gebouwen uit de handen van de vastgoedcowboys te houden en hoop nog steeds dat zoiets er nog van komt.
- Dat gemeenten verplicht worden het uitdaagrecht voor bewoners te gaan regelen kan hierbij helpen. Ik heb voor LSA en handreiking geschreven voor het gebruik van het uitdaagrecht bij cultureel erfgoed.
- Samenwerken tussen de erfgoedwereld en het sociaal domein doe je dus niet door te vluchten in de bezweringsformules 'elkaars taal leren spreken' of 'in kaart brengen van de gezamenlijke

uitdagingen'. Je vindt elkaar organisch, zoekend en activistisch via de band van de dagelijkse leefwereld van mensen en de strijd die daar gestreden wordt.

Losse aantekeningen uit de paneldiscussie.

Heb je om de erfgoedontwikkeling en toepassing in het sociaal domein iets nodig dat alles bij elkaar brengt of organiseert het zichzelf van onderop?

- Dat laatste gebeurt nu en het werkt want lokaal vindt men elkaar. Maar een plek die ervaringen ontsluit en verspreidt, dat helpt wel. Dat zie je ook in Vlaanderen, waarin het zorgzaam-erfgoed-programma een extra stimulans is geweest. In Nederland zou dat het Historisch Centrum Sociaal Werk kunnen zijn.
- Enige programmering en kennisontwikkeling is nuttig omdat een verhaal goed vertellen methodisch gaat. Dat gaat dus niet vanzelf, daar moet je vaardigheden voor ontwikkelen en mensen in d gelegenheid stellen om deze te leren.
- Maar als regel geldt: ga het gewoon doen en ga dan later op zoek naar een, bestaande, structuur die bij je past. Maak lokale coalities.
- Een kennisbank helpt (Jan Willem Bruins), maar heeft, zegt Machteld Lissen niet de voorkeur. (Machteld). Paul van Trigt: lang leve de anarchie, geloof in relaties-je begint een keer iets met iemand.

De verhouding tot de systeemwereld?

Linda Malherbe van Belvédère: we hebben de systeemwereld nodig voor de lange lijn en de duurzaamheid en om kennis te vergaren. Want geld is wel een steeds terugkerend probleem. Er zou een Fonds voor sociaal erfgoed moeten komen.

Frans Soeterbroek: er is een sterke maatschappelijke beweging en initiatieven nodig om de systeem wereld in jouw richting te doen bewegen. Systeemwereld kan zichzelf niet aan de haren uit het moeras trekken.

Daarom is het belangrijk om erfgoedinitiatieven en het sociaal domein functioneere te laten zijn voor actuele vraagstukken. Als je oplossing hebt voor deze vraagstukken, dan komt het geld vanzelf.

Conclusie

Bijeenkomsten als dit symposium zijn nuttig en inspirerend om twee werelden met elkaar kennis te laten maken en van elkaar te leren.

Het is ook nuttig om de vele initiatieven met elkaar te verbinden en de gelegenheid te organiserne om van elkaar te leren.

In de erfgoedwereld zijn die mogelijkheden er ook, zoals **Marloes Wellenberg**, senior adviseur van het Erfgoedhuis Zuid Holland na het symposium nog laat weten.

Naar aanleiding van het uitermate inspirerende symposium over erfgoed en sociaal werk afgelopen donderdag bij deze wat informatie over het platform Erfgoedvrijwilliger en de ondersteuning die beschikbaar is. In het kort:

Ondersteuning voor vrijwilligers die zich met erfgoed bezighouden

Het platform Erfgoedvrijwilliger.nl is er voor iedereen die zich bezighoudt met erfgoed, dus ook voor mensen die een museum runnen op een terrein van een zorginstelling, onderzoek

doen, collecties beheren of rondleidingen geven. Op de website erfgoedvrijwilliger.nl is naast een vacaturebank verdiepende informatie (denk aan online cursussen en handleidingen) te vinden. Daarnaast is er in elke provincie een aanspreekpunt waar je contact mee kunt opnemen en die je verder kan helpen. [Op deze pagina staan alle contactpersonen](#). Dit platform wordt beheerd door OPEN, de samenwerking van provinciale erfgoedondersteuningsorganisaties. Ook professionals uit de zorg die zich bezighouden met erfgoed zijn van harte welkom om contact op te nemen.

Om een voorbeeld te geven: in Zuid-Holland bieden wij veel (kostenloze) [activiteiten](#) aan waar ook vrijwilligers die zich inzetten om het erfgoed van de zorg te behouden en te beleven van harte welkom zijn. Het activiteiten aanbod per provincie verschilt, maar in alle provincies is een aanspreekpunt.

E welkenberg@erfgoedhuis-zh.nl